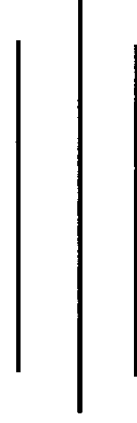
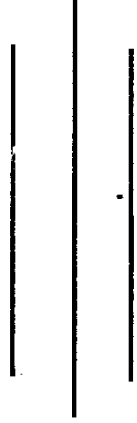

खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि,

२०७७

प्रस्तावना

पेशक संस्था

सरीता राई
खा.पा.स.टे.सहायक स्तर पाँचौ तह
खानेपानी तथा सरसफाई इकाई
गढी -२, औराबनी, सुनसरी

प्रापक कार्यालय

गढी गाउँपालिकाको कार्यालय
गढी -२ औराबनी, सुनसरी

खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७

प्रस्तावना:

गढी गाउँपालिका क्षेत्र भित्र स्वच्छ खानेपानीको पहुँच सबै गाउँपालिका वासीहरूमा पुर्याउने उदेश्यले स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्थापन गर्न खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समितिहरूको स्थापना तथा दर्ता गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्थापन गर्न बान्छनीय भएकोले, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा २(घ) बमोजिम गढी गाउँपालिकाबाट स्वीकृत भई खानेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि बनाईएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ:

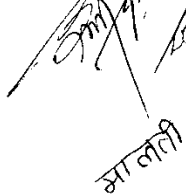
- १) यस कार्यविधिको नाम "खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७" रहेको छ ।
- २) यो कार्यविधि गढी गाउँपालिका भित्र लागु हुनेछ ।
- ३) यो कार्यविधि तत्काल प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलनगेमा यस कार्यविधिमा :

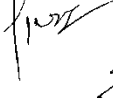
- क) "खानेपानी" भन्नाले स्वच्छ पिउने पानीलाई सम्झनुपर्छ ।
- ख) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले गढी गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनु पर्छ ।
- ग) "समिति" भन्नाले विधान अनुसार गठन भएको खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति सम्झनु पर्छ ।
- घ) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस कार्यविधि अन्तर्गत बनेको नियम, निर्देशिकामा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनुपर्छ ।

३. उपभोक्ता समिति दर्ता गर्नु पर्ने :

स्थानीयस्तरमा व्यक्तिगत वा सामुदायिक रूपमा आफ्नो निमित्त खानेपानी तथा सरसफाई एवं अन्य घरेलु प्रयोगको लागि खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति दर्ता गरेर मा उपभोक्ता समिति स्थापना गर्नु पर्नेछ । यस कार्यविधि बमोजिम दर्ता नगरी कसैले पनि उपभोक्ता समिति स्थापना गर्नु हुँदैन ।

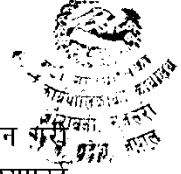
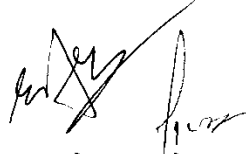
मा लती

उपभोक्ता

४. खानेपानीको मुल दर्ता गर्नुपर्ने :

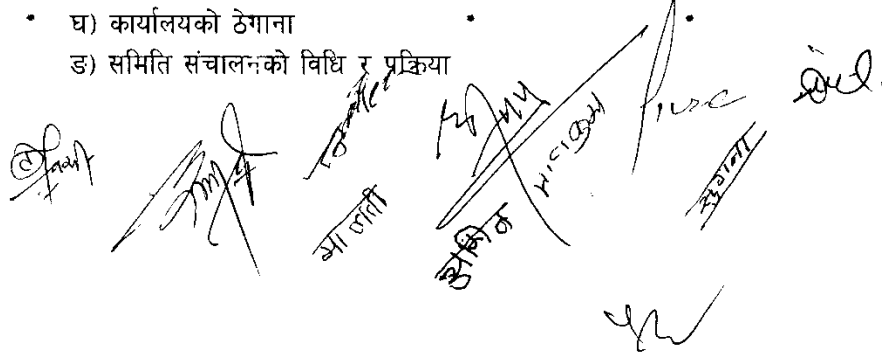
गाउँपालिकाको क्षेत्रमा खानेपानी उत्पादनको मुख्य श्रोत मुहान (मुल) बाट संकलन भएर खानेपानी व्यवस्थापन गर्नु पर्ने अवस्थामा सो मुल सहित आधिकारिक खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति दर्ता गर्नु पर्नेछ । खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समितिले खानेपानी व्यवस्थापन गरी सार्वजनिक उपभोग गर्नको लागि खानेपानी संकलन गर्ने उत्पादनको मुख्यश्रोत मुहान (मुल) दर्ताको लागि गाउँपालिका समक्ष माग गर्नु पर्नेछ । माग भएपछि निम्न अनुसारको ५ (पाँच) सदस्यीय समितिले मुल दर्ता गर्न मिल्ने नमिल्ने सम्बन्धमा स्थलगत अध्ययन सहित छानविन गरी दर्ता गर्न मिल्ने अवस्था देखिएमा मुल दर्ता सहितको अनुमती दिन सक्नेछ ।

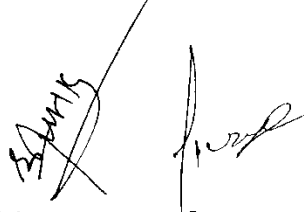
- १) संयोजक - गाउँपालिका अध्यक्ष
- २) सदस्य - ~~गाउँपालिका प्रमुख~~ उपअध्यक्ष
- ३) सदस्य - सम्बन्धित वडाको अध्यक्ष
- ४) सदस्य - वडा अध्यक्षले तोकेको सम्बन्धित वडाको सदस्य (महिला)
- ५) सदस्य सचिव - प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

५. समिति दर्ता : ~~सदस्य~~ - २ जन

१) समिति दर्ता गर्न चाहने कुनै सात जना वा सो भन्दा बढी व्यक्तिहरूले समिति सम्बन्धी देहायको विवरण खुलाई समितिको विधानको एक प्रति र तोकिएको दस्तुर सहित गाउँपालिका अध्यक्ष समक्ष अनुसूची १ को ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

- क) समितिको नाम,
- ख) उद्देश्यहरू,
- ग) समितिका सदस्यहरूको नाम, ठेगाना, पेशा र नागरिकताको प्रतिलिपी
- घ) कार्यालयको ठेगाना
- ङ) समिति संचालनको विधि र प्रक्रिया

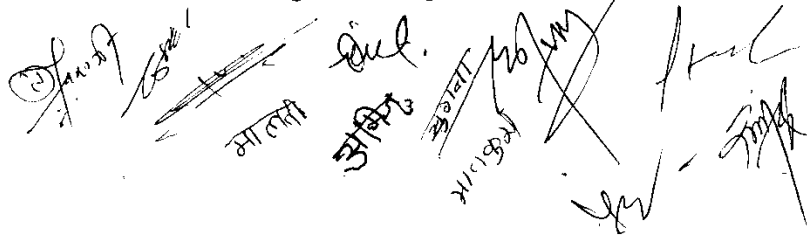
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन प्राप्त भएपछि दफा ४ को समितिका निर्णयानुसार प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक जाचबुझ गरी समिति दर्ता गर्न उचित ठानेमा समिति दर्ता गरी प्रमाण-पत्र दिनेछ ।
- (३) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले कुनै समिति दर्ता नगर्ने निर्णय गरेमा त्यसको सूचना निवेदकलाई दिनु पर्नेछ र निवेदकले सूचना प्राप्त गरेको मितिले ३५ (पैंतिस) दिनभित्र त्यस्तो निर्णय उपर कार्यपालिका समक्ष उजुर गर्न सक्नेछ ।
- (४) उपदफा (२) बमोजिमको उजुर प्राप्त भएपछि कार्यपालिकाले आवश्यक जाचबुझ गरी त्यस्तो समिति दर्ता गर्न मनासिब ठहरिएमा सो समिति दर्ता गर्न प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई आदेश दिन सक्नेछ र त्यस्तो भएपछि प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले समिति दर्ता गरिदिनु पर्नेछ ।
- (५) यस दफा अन्तर्गत दिइने प्रमाण-पत्रको ढाँचा अनुसूचि-२ बमोजिम हुनेछ । नवीकरण दस्तुर तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- (६) दर्ता भएको समिति प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिना भित्र नवीकरण गर्नु पर्नेछ । दर्ता दस्तुर रु १,०००/- (एक हजार), नवीकरण दस्तुर वार्षिक रु ५००/- (पाँच सय) तिर्नु पर्नेछ । समितिले समयमा नवीकरण नगरेमा जरिवाना दस्तुर प्रति महिना रु.२००/- (दुई सय रुपैयाँ) थप लाग्नेछ ।

६. समिति संगठित मानिने :

- १) यस कार्यविधि अन्तर्गत दर्ता भएको समिति अबिछिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित र संगठित समिति हुनेछ । सो समितिको सबै कामको निमित्त आफ्नो एउटा छुट्टै छाप हुनेछ ।
- (२) समितिले व्यक्ति सरह आफ्नो नामवाट नालिस उजुर गर्न सक्नेछ र सो उपर पनि सोही नामवाट नालिस उजुर लाग्नेछ ।

७. संस्थाको सम्पत्ती :

- (१) समितिको सदस्य वा कर्मचारी लगायत कुनै व्यक्तिले समितिको विधान विरुद्ध संस्थाको कुनै सम्पत्ती दुरुपयोग गरेमा, कब्जा गरेमा वा रोक्या

राखेमा गाउँपालिकाले त्यस्तो सम्पत्ती दुरुपयोग गर्ने कब्जा वा रोक्का राख्नेबाट लिई समितिलाई फिर्ता बुझाईदिन सक्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिको सम्पत्ती फिर्ता गर्ने गरी गाउँपालिकाले गरेको कारवाहीमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले सम्बन्धित अदालतमा उजुर गर्न सक्नेछ ।
- (३) समितिको सदस्य वा कर्मचारी लगायत कुनै व्यक्तिले समितिको कुनै सम्पत्ती वा लिखत वा प्रतिष्ठा विरुद्ध कुनै अपराध वा विराम गरेमा समिति वा समितिको कुनै सदस्य उपर प्रचलित कानून बमोजिम गाउँपालिकाले कारवाही चलाउन सक्नेछ ।

८. यस अधि दर्ता भई वा नभई स्थापना भएका समितिले दर्ता गर्ने :

- (१) यो कार्यविधि प्रारम्भ हुनु भन्दा अघि तत्काल प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भइ वा नभई स्थापना भईरहेका समितिले पनि यो कार्यविधि प्रारम्भ भएको मितिले ६ (छ) महिनाभित्र यो कार्यविधि बमोजिम सूचिकृत गराउनु पर्नेछ । सूचिकृत दर्ता हुनको लागि गत आ.व. सम्मको लेखा परिक्षण प्रतिवेदन र साधारण सभाको निर्णय अनिवार्य रूपमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

९. समितिको उद्देश्यहरूमा हेरफेर :

- (१) समितिको उद्देश्यहरूमा हेरफेर गर्न आवश्यक देखेमा वा सो समितिलाई कुनै अर्को समितिमा गाभ्न उचित देखेमा सो समितिले तत् सम्बन्धी प्रस्ताव तयार पारी सो प्रस्ताव उपर छलफल गर्न समितिको विधान बमोजिम साधारणसभा बोलाउनु पर्नेछ ।
- (२) साधारणसभामा उपस्थित भएका जम्मा सदस्य संख्याको दुई तिहाई सदस्यहरूले प्रस्तावमा समर्थन जनाएमा सो प्रस्ताव साधारणसभाबाट पारित भएको मानिनेछ ।
तर सो प्रस्ताव लागु गर्न गाउँपालिकाको पूर्व स्वीकृत लिनु पर्नेछ ।

१०. समितिको वर्गिकरण :

दर्ता अनुमति प्राप्त गरी गाउँपालिका क्षेत्र भित्र संचालनमा रहेका खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समितिहरूको व्यवस्थापनबाट खानेपानी उपलब्ध गराउने उपभोक्ता सदस्य संख्याको आधारमा निम्न अनुसार उपभोक्ता समितिको वर्गिकरण हुनेछ ।

मालता
अमित
मो.रा.कुशी
पुष्प
कु.रा.कुशी

16/20

- १) १००१ जना वा सो भन्दा बढि उपभोक्ता सदस्य भएको (क वर्ग)
- २) ५०१ देखि १००० जना उपभोक्ता सदस्य भएको (ख वर्ग)
- ३) ५०० जना सम्म उपभोक्ता सदस्य भएको (ग वर्ग)

११. तदर्थ समिति गठन गर्न सकिने :

यस अघि दर्ता स्वीकृती प्राप्त गरी सञ्चालनमा रहेका र नयाँ अनुमति प्राप्त गरी स्थापना हुने उपभोक्ता समितिहरूले तोकिए बमोजिम ६ महिनाभित्र साधारण सभा गरी उपभोक्ता समिति गठन प्रकृया पुरा नगरेमा त्यस्ता तदर्थ समिति वा अवधी पुरा भएका उपभोक्ता समितिहरूलाई विघटन गरी संचालन नियमित गर्न गाउँपालिकाको तर्फबाट सम्बन्धीत उपभोक्ता सदस्यहरू मध्येबाट तदर्थ समिति गठन गरी साधारण सभा समेतका आवश्यक प्रकृया काम कारवाही गरी गराई व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ ।

१२. संघ गठन गर्न सकिने :

दर्ता स्वीकृती प्राप्त गरी गाउँपालिका क्षेत्र भित्र संचालनमा रहेका खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समितिहरू मध्येबाट एक उपभोक्ता समितिलाई एक सदस्य मानी गाउँपालिका स्तरीय खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता संघ गठन गरी सोही संघको प्रत्यक्ष रेखदेख सहयोग मातहतमा अन्य सम्पूर्ण उपभोक्ता समितिहरूलाई व्यवस्थित रूपमा संचालन गरीनेछ ।

१३. हिसाबको विवरण पठाउनु पर्ने :

उपभोक्ता समितिले आफ्नो समितिको हिसाबको विवरण लेखा परीक्षकको प्रतिवेदन सहित प्रत्येक वर्ष गाउँपालिकामा पठाउनु पर्नेछ ।

१४. हिसाब जाँच गर्ने :

- (१) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक देखेमा समितिको हिसाब आफुले नियुक्ति गरेको कुनै अधिकृतद्वारा जाँच गराउन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम हिसाब जाँच गराए बापत गाउँपालिकाले हिसाब जाँचबाट देखिन आएको समितिको मौज्जात रकमको सय कडा तीन प्रतिशतमा नबढाई आफुले निर्धारण गरेको दस्तुर असुल गरी लिन सक्ने छ ।
- (३) हिसाब जाँच गर्ने अधिकृतले मागेको विवरण तथा कागजातहरू व सोधेको प्रश्नको जवाफ दिनु समितिको पदाधिकारी, सदस्य र कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ ।
- (४) हिसाब जाँच गर्ने अधिकृतले गाउँपालिकाले तोकिएको म्याद भित्र हिसाब जाँचको प्रतिवेदन गाउँपालिका समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ र सो प्रतिवेदनको

हालको
संघबाट
१०/११/२०७३

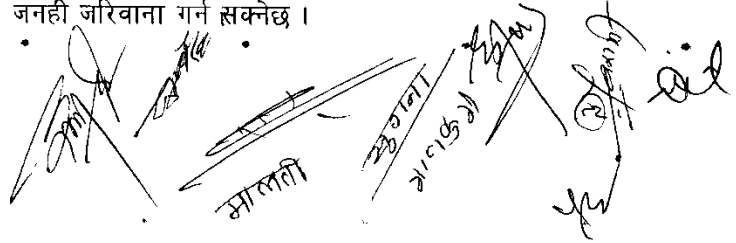
आधारमा समितिको कुनै सम्पत्ती सो संस्थाको कुनै पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीले हिनामिना गरेको, नोक्सान गरेको वा दुरुपयोग गरेको छ भन्ने गाउँपालिकालाई लागेमा निजले त्यस्तो पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीबाट सो हानी नोक्सानी असूल गर्न प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही चलाउन सक्नेछ ।
तर, प्रचलित कानूनले सजाय समेत हुने अपराध भएकोमा प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दा चलाउन सक्नेछ ।

१५. निर्देशन दिने :

गाउँपालिकाले समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यसतो निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धीत समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

१६. दण्ड सजाय :

- (१) दफा (४) बमोजिम दर्ता नगराई समिति स्थापना गरेमा वा दफा (५) बमोजिम दर्ता नगरी संचालन गरेमा त्यस्ता समितिका सदस्यहरूलाई गाउँपालिकाले जनही पाँच हजार रुपैया सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।
- (२) दफा (१३) बमोजिम हिसाबको विवरण नपाएमा प्रवन्ध समितिका सदस्यहरूलाई गाउँपालिकाले जनही एक हजार रुपैया सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।
तर, कुनै सदस्यले दफा (१३) उल्लंघन हुन नदिन सकभर प्रयत्न गरेको थियो भन्ने सन्तोष हुने प्रमाण पेश गर्न सकेमा निजलाई सजाय गरिने छैन ।
- (३) दफा (१४) को उपदफा (१) बमोजिम हिसाब जाँच गर्ने सम्बन्धीत अधिकृतले मागेको विवरण तथा कागजातपत्र वा सोधेको प्रश्नको जवाफ नदिने सम्बन्धीत पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीलाई गाउँपालिकाले पाँच हजार रुपैया सम्म जनही जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

The bottom of the page features several handwritten signatures and stamps. On the left, there is a signature that appears to be 'मातली'. In the center, there is a stamp that reads 'सुदूरपश्चिम प्रदेश' (Sudurpashchim Province) and '२०७३' (2073). To the right, there are more signatures, including one that looks like 'अ. अ. अ.' and another that is partially obscured.

(४) दफा (९) बमोजिम गाउँपालिकाको स्वीकृती नलिई समितिको उद्देश्यमा हेरफेर गरेमा वा अर्को समितिसित गाभेमा वा समितिले आफ्नो उद्देश्यको प्रतिकूल हुने गरी काम कारवाही गरेमा वा गाउँपालिकाले दिएको निर्देशन पालना नगरेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले त्यस्तो समितिको दर्ता निलम्बन गर्न वा खारेज गर्न सक्नेछ ।

१७. पुनरावेदन :

दफा (१६) को उपदफा (४) बमोजिम प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले गरेको अन्तिम निर्णय उपर पैतिस दिन भित्र सम्बन्धीत जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन लग्ने छ ।

१८. समितिको विघटन वा त्यस्को परिणाम :

- (१) समितिको विधान बमोजिम कार्य सञ्चालन गर्न नसकी वा अन्य कुनै कारणवश समिति विघटन भएमा त्यस्तो समितिको सम्पूर्ण जायजेथा गाउँपालिकामा सर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम विघटन भएको समितिको दायित्वको हकमा सो समितिको जायजेथाले भ्याए सम्म त्यस्तो दायित्व गाउँपालिकाले व्यहार्ने छ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम विघटन भएको समितिको दायित्व समितिको जायजेथाले नभ्याएमा नपुग दायित्व समितिका पदाधिकारीको जायजेथाबाट प्रचलित कानून अनुरूप असुल उपर गरिनेछ ।

१९. नियम बनाउने अधिकार :

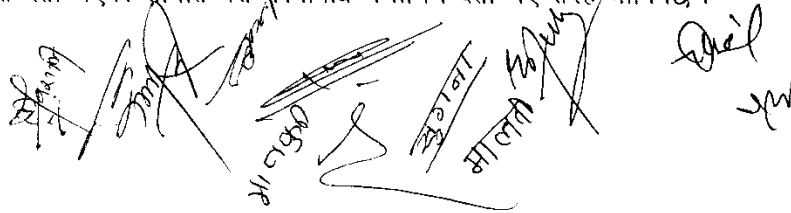
यस कार्यविधिको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न गाउँपालिकाले नियम बनाउन सक्नेछ ।

२०. विघटन तथा संचालन :

समितिले आफ्नो विधान अनुसारको तोकिएको समयावधि भित्रमा नयाँ कार्यसमिति चयन हुन नसकेमा उक्त कार्यसमितिको स्वतः विघटन भएको मानी अर्को कार्यसमिति चयन नभए सम्म गाउँपालिकाले तोकेको तदर्थ समितिबाट समिति संचालन गर्नेछ ।

२१. खारेज र बचाउ :

खनेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि लागु हुनु पूर्व जलस्रोत ऐन २०४९ अर्नात दर्ता भएका समिति यसै कार्यविधि बमोजिम दर्ता भए सरह मानिनेछ ।

[Handwritten signature]

अनुसुची -१

(दफा ५ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धीत)

निवेदन पत्रको ढाँचा

श्रीमान् गाउँ पालिका प्रमुख ज्यू,
गढी गाउँपालिका औराबनी, सुनसरी

महोदय,

हामीले ..... उपभोक्ता संस्था गठन गरी दर्ता गराउन चाहेकोले खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि २०७६ दफा (५) को उपदफा (१) बमोजिम उपभोक्ता संस्था दर्ता गराउन देहायको विवरण खुलाई प्रस्तावित उपभोक्ता संस्थाको एकप्रति विधान र एक हजार रुपैया दस्तुर सहित दरखास्त दिएका छौं ।

विवरण :

१. उपभोक्ता संस्थाको नाम :

२. कार्यक्षेत्र :

३. उद्देश्यहरु :

(क)

(ख)

(ग)

४. सदस्यहरुको नाम ठेगाना र ना.प्र.प.नं.

(क)

(ख)

(ग)

[Handwritten signatures and stamps, including 'आलसी' and 'सुनसरी']

[Handwritten signature]

- (घ)
- (ङ)
- (च)
- (छ)

[Handwritten signature]

- ५. उपयोग गरिने जलस्रोतको विवरण:
  - (क) जलस्रोतका नाम र रहेको ठाउँ:
  - (ख) जलस्रोतबाट गरिने प्रयोग:
  - (ग) उपभोक्ता संस्थाले उपयोग गर्न चाहेको जलस्रोतको परिमाण:
  - (घ) उक्त जलस्रोतको हाल भैरहेको उपयोग:
- ६. उपभोक्ता संस्थाले पुऱ्याउन चाहेको सेवा सम्बन्धी विवरण:
  - (क) सेवाको किसिम:
  - (ख) सेवा पुऱ्याउने क्षेत्र:
  - (ग) सेवाबाट लाभान्वित हुने उपभोक्ताहरूको संख्या:
  - (घ) भविष्यमा सेवा विस्तार गर्न सकिने सम्भावना:
- ७. आर्थिक स्रोतको विवरण:
- ८. कार्यालयको ठेगाना:

निवेदक,

उपभोक्ता संस्थाको तर्फबाट दरखास्त
दिनेको
सही:
नाम:
पद:
ठेगाना:

[Handwritten signature]
[Handwritten signature]
[Handwritten signature]
[Handwritten signature]
[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

अनुसूची -२

(दफा ५ को उपदफा ५ सँग सम्बन्धित)

उपभोक्ता संस्था दता प्रमाण पत्र

गढी गाउँपालिका

गाउँपालिकाको कार्यालय औराबनी,
सुनसरी

दर्ता नम्बर :

मिति : .....

श्री (सम्बन्धित उपभोक्ता संस्थाको नाम)

.....
.....

खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७६ को दफा (५) को उपदफा (२) बमोजिम ..... साल ..... महिना ..... गतेमा यस कार्यालयमा दर्ता गरी यो दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ, खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७६ बमोजिम आफ्नो कार्य सञ्चालन गर्नु होला ।

सही :

नाम, थर :

पद :

प्रमाणिकरण गर्नेको :

दस्तखत :

नाम थर प्रमोद कुमार चौधरी

दर्जा : प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

पृष्ठ संख्या : १०

मिति :

कार्यालयको छाप :

आ.स.स.स.
सुनसरी
२०७६
प्रमाणिकरण
५२